

Załącznik do uchwały Nr XL/342/2022
Rady Miejskiej w Poniecu z dnia 30 listopada 2022r.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Poniec na lata 2023-2027**

Wstęp

Zjawisko przemocy w rodzinie definiowane jest jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie jest problemem niezdeteminowanym kontekstem regionalnym, społecznym, materialnym – dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych, osób starszych) adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Przemoc w rodzinie, a szczególnie krzywdzenie dzieci stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in.: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie prowadzi do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej.

Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych tego warunków jest poczucie wspólnego celu w sensie działań społecznych, oraz scalenie środowiska przy jego realizacji. Założenia programowe, związane m.in. z rzetelną, opartą na przesłankach naukowych wiedzy, przewidują dotarcie do szerokich środowisk lokalnych z terenu miasta. Działania te zostały zawarte w **segmencie profilaktycznym**, w którym uwzględniono potrzebę uwrażliwiania mieszkańców na występujące zjawisko przemocy w rodzinie.

Konieczność rozpoznawania kontekstów, w wyniku których podejmuje się konkretne działania jest szczególnie istotna przy zjawisku przemocy rodzinnej, ponieważ wszelkie działania bezpośrednio podjęte wobec podmiotu w sposób pośredni wpływają na zmianę otoczenia, w którym on funkcjonuje. Działania uwzględniające te okoliczności zostały zawarte w **segmencie interwencyjnym** Programu.

Wspieranie rodziny w funkcjonowaniu, poza inicjowaniem oddziaływań w jej wewnętrznej strukturze (praca z osobami doświadczającymi przemocy i jej sprawcami) musi uwzględniać jej relację ze środowiskiem. Społeczne podejście do zjawiska przemocy w rodzinie często jest kształtowane przez mity i stereotypy, m.in.: „przemoc w rodzinie to prywatna sprawa”, „przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego”, „przemoc występuje tylko wtedy, gdy są widoczne ślady fizyczne”, „jak ktoś jest bity to na to zasłużył”, „nie można interweniować w sprawach rodzinnych”, „ofiary akceptują przemoc”, „to był incydent, gdyby

było źle ofiara odeszłaby już od sprawcy”, „przyczyną jest alkohol”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”.

Zadania związane z realizacją działań wspierających i korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie uwzględnione zostały w **segmencie terapeutycznym**.

Założenia Programu skupiają się w trzech głównych obszarach:

- profilaktycznym: część dotycząca edukacji mieszkańców,
- interwencyjnym: część dotycząca pracy na rzecz osób doświadczających przemocy,
- terapeutycznym: część dotycząca pracy ze sprawcą przemocy.

I. Założenia ogólne

1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Poniec na lata 2023-2027 określa zadania własne gminy wynikające z:

- Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. Z 2021 r. poz. 1249),
- Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. Z 2021 r. poz. 1119 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2021r. poz. 2268 z późniejszymi zmianami),
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

2. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do obowiązków gminy należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

II. Podmioty funkcjonujące na Terenie Gminy Poniec świadczące pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu,
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Poniecu,
- 4) Poradnia Lekarza Rodzinnego w Łęce Wielkiej,
- 5) Posterunek Policji w Poniecu,
- 6) Szkoły i przedszkola działające na terenie Gminy Poniec,
- 7) Urząd Miejski w Poniecu.

III. Podmioty współpracujące w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu,
- 2) Sąd Rejonowy w Gostyniu oraz kuratorzy zawodowi i społeczni,

IV. Cel główny:

STWORZENIE JEDNOLITEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Oczekiwane efekty: zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie zjawisku przemocy, promowanie skutecznych form pomocy osobom krzywdzonym oraz podejmowanie pracy korekcyjno – edukacyjnej ze sprawcami przemocy nad zmianą zachowań.

Cele operacyjne:

1. Działania promocyjne w środowiskach lokalnych na rzecz podnoszenia wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie

Realizowane będą działania promujące podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz świadomości prawnej i konsekwencji wynikających z funkcjonowania osób i rodzin w relacji przemocy poprzez rozpowszechnianie informacji o zjawisku przemocy domowej w postaci ulotek, broszur, plakatów i folderów. Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą i włączanie treści informacji o zagrożeniach płynących z przemocy w rodzinie do treści szkolnych programów profilaktycznych. Upowszechnianie procedur ochrony prawnej i wsparcia psychologicznego świadków i ofiar przemocy w rodzinie. Tworzenie i bieżąca aktualizacja załącznika do „Niebieskiej karty” przeznaczonego dla osób doświadczających przemocy, zawierającego wykaz placówek pomocowych, ich dane teleadresowe, godziny funkcjonowania oraz zwięzłą informację nt. świadczonych usług i form pomocy.

2. Opracowanie i realizacja działań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Realizowane będą zadania wspierające i korekcyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie; stworzenie spójnego systemu oddziaływań terapeutyczno-korekcyjnych dla sprawców przemocy, inicjowanie współpracy w tym zakresie z policją, prokuraturą, sądem i PCPR -em.

3. Poprawa jakości i skuteczności działań osób i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Realizowane będą działania poprzez diagnozowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenie bazy danych instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie. Utworzenie wspólnej płaszczyzny pracy lokalnych instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Rozbudowanie lokalnej oferty pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony osób krzywdzonych

Realizowane będą działania mające na celu inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową oraz informowanie osób doświadczających przemocy o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy. Udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemocy zmuszonym do opuszczenia swojego dotychczasowego miejsca zamieszkania, zapewnienie schronienia. Udzielanie osobom doświadczającym przemocy wsparcia psychologicznego, poradnictwa medycznego, prawnego i socjalnego.

V. Główne założenia Programu:

- 1) Wypracowanie standardu współpracy służb na rzecz pomocy dziecku i rodzinie doznającej przemocy w rodzinie.
- 2) Tworzenie standardów dla pracy metodą grup roboczych.
- 3) Podwyższenie kwalifikacji i umiejętności osób zawodowo działających w obszarze przemocy wobec rodzin i dzieci przez profesjonalizację oferty wsparcia (w tym: konsultacje) na rzecz ofiar przemocy.
- 4) Realizowanie działań promocyjno – informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemów związanych z przemocą w rodzinie.
- 5) Zwiększanie liczby osób profesjonalnie działających w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 6) Prowadzenie monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie.
- 7) Budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy międzyinstytucjonalnej.
- 8) Udostępnienie wiedzy z zakresu regulacji prawnych dotyczących wzajemnych zadań i uprawnień wśród przedstawicieli poszczególnych resortów, służb, instytucji, placówek.

VI. Adresaci Programu:

- 1) Mieszkańcy gminy Poniec.
- 2) Osoby doświadczające przemocy w rodzinie: współmałżonkowie, dzieci i młodzież, grupy zależne (osoby starsze i niepełnosprawne).
- 3) Sprawcy przemocy w rodzinie.
- 4) Osoby, instytucje, podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.
- 5) Świadkowie przemocy w rodzinie.

W realizację Programu włączone zostaną instytucje i organizacje sieci wsparcia społecznego, co umożliwi szeroką promocję zadań Programu, optymalizację oddziaływań profilaktycznych oraz wypracowanie efektywnego modelu wsparcia osób doświadczających przemocy.

VII. Podstawowe zadania do realizacji w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie :

Zadanie 1

Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

- 1) Systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie:
 - a) utworzenie gablot informacyjnych w: Ośrodku Pomocy Społecznej w Poniecu, zawierających informacje o lokalnym systemie wsparcia osób dotkniętych przemocą,
 - b) rozpowszechnienie broszur, ulotek dotyczących zjawiska przemocy, rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych, udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie – udział w specjalistycznych szkoleniach oraz organizacja szkoleń dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 3) Wymiana doświadczeń pomiędzy środowiskami lokalnymi i placówkami, uczestniczenie w konferencjach, naradach, seminariach, orientacja w działaniach ogólnopolskich.
- 4) Współpraca pomiędzy pracownikami służb, instytucji i organizacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym między innymi: wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, policji, pomocy społecznej, oświaty, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadanie 2

Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

- 1) Prowadzenie działań na rzecz dzieci i rodzin z problemem przemocy w rodzinie przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu.
- 2) Współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.

Zadanie 3

Tworzenie gminnego systemu ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

- 1) Budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, poprzez udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 2) Wdrażanie procedury "Niebieska Karta" w rodzinach doświadczających przemocy.
- 3) Prowadzenie działań terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie przy współpracy innych organizacji i instytucji.
- 4) Opracowanie i udostępnianie materiałów informacyjnych o instytucjach, udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- 5) Wspomaganie działalności instytucji, kościołów i związków wyznaniowych oraz stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zdania w zakresie pomocy ofiarom przemocy.
- 6) Tworzenie warunków do bezpiecznego spędzania czasu, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

VIII. Realizatorzy

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu przy współpracy z:

- 1) Zespołem Interdyscyplinarnym,
- 2) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Placówkami oświatowymi,
- 4) Służbą zdrowia,
- 5) Policją,
- 6) Urzędem Miejskim,
- 7) Kościołem Katolickim,
- 8) Organizacjami pozarządowymi,

IX. Zasady finansowania Programu

Finansowanie realizacji zadań Programu będzie dokonywane ze środków własnych gminy w tym pochodzących z opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych. Możliwe jest też finansowanie programu ze środków zewnętrznych pozyskanych na realizację programów.

X. Monitoring, ewaluacja, sprawozdawczość programu.

1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie nadzorowany przez kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu, a jego realizacja monitorowana będzie przez Zespół Interdyscyplinarny w Poniecu.

2. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczy będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu, tj.:

- 1) instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- 2) form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 3) form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

3. Wskaźnikami ewaluacji będą:

- 1) liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie,
- 2) liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- 3) liczba sprawców przemocy domowej,
- 4) liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- 5) liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.

4. Ewaluacja pozwoli na:

- 1) dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Poniec,
- 2) zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Ewaluację Programu prowadzić będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.